

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri
tres**

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

De quibus dei[n]ceps agendu[m], [et] q[ua]ntu[m] valeat ex arte certare
ca.xxvii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Libri Primus

re nō confectur vt intelligatur, dixisse non videtur, sed iam ad cetera festinemus.

Quid sit virtus et vitium, et in qua sita sint Cap. xvii

Nobis itaque quod vitium, quod vel sit virtus. Est namque virtus in concupiscibili seu irascibili habitus per morem acquisitus, vires istas legi subiectas, et ad omne rationis imperium hominem semper prouocans et inclinans. Per morem acquisitus inde dicitur est, vt non putes virtutes mortales instar scientie a preceptore infundi, aut id virtutis esse quod natura sua sponte produxit: Sunt enim plerique natura, neque scurrere neque rustici, sed urbani, sed non est in eis virtus, at quedam potius naturae foelicitas, ac dei donum. Quod Crassus auus Crassi quae Parthis iterum empta est, nunquam riserit, Antonia Drusi nunquam spuerit, Propertius consularis poeta nunquam ructarit, natura id praestitit, non virtus. Propterea id in eis (vt Aristoteles docet) neque laude, neque vituperio dignum fuit. Atque Socrates semper eodem vultu neque hilari nimis, neque turbulento visus sit, id in eo viro sapientia claro virtutem existio. Vitium vero in eis despotibus, habitus est per morem inducitur, ad ea tantum inclinans, quae sensui placeant et applaudant. Cum assuenit ergo concupiscibilis, parere rationi. Consuetudo haec temperantia est, qua suadente, consuetis homo abstinere voluptatibus, Et a vitio quasi ab extasi in se reuersus turpitudinis suae pudet ac penitet, Est igitur bonus habitus animae sanitas, nam sicut corpus tunc demum bene valere a medicis dicitur, cum et recte operatur, et a contrariis non facile vincitur. Sic secundum philosophos atque theologos, tunc animus est incolumis, cum secundum rationem agit, et incitamentis malis non assentit, hoc per virtutes habetur. Virtus igitur, vt ex sententia Platonis antea diximus, animae sanitas est, quae si sanitas, est et perfectio.

De quibus deinceps agendum, et quantum valeat ex arte certare Cap. xviii.

Sunt (Aristotele teste in primo secundoque Ethicorum libris) animae potestates pro ingenio et natura ipsarum. Diversi habitus specierumque virtutum, Verum post habitus alios, de his tantum

Libet Primus

agamus, que in irascibili collocatur, quonia hec sunt que plurimum
valent animi tuo morbo conducere, De fortitudine. s. ac paciētia, de
spect loqaminitate, de pfeuerantia et fide subijcētes aliq̄ relatiōe
digna memorię iucunda, dulcia auditui, necessaria vsui, Has virtu
tes si tibi conciliaueris, si familiares, ac cōubernales habueris, nul
lius hostis vim formidabis, ex omni piculo erueris, in om̄i certami
ne coronaberis, Nā cum ab initio sanctorū comites semper extites
rint, et eorū stratagemata viderint, docebūt te certare legitime, quod
quāti momēti sit, audi Paulus dicentē, Nō coronabitur nisi qui le
gitime certauerit. Certāt illi legitime, qui bellicę rei peritiā habēt.
Peritiā autē illi hnt, qui exercētur diu scdm artes, que postq̄ tran
siuit in habitū, nature vim sic eleuat, vt par diuinitati nescio quid
addat. Subijciā hic ex libro Uegerij de re militari p̄mū caput, vt
cognito quid in corporalib⁹ bellis certādi lex valeat. Certare spiritu
aliter tāto magis discas quāto hoīs magis interest vitia supare quā
homies. Igit̄ eius hec verba sunt, In om̄i prelio nō taz multitudo
et stus indocta, q̄ ars et exercitiuz solet prestare victoriā et triūphū
Nulla em̄ alia re videm⁹ populuz Romanū sibi orbē subiecisse ter
raz, nisi armorū exercitio, disciplina castrorū atq̄ vsu militię Quid
em̄ aduersus Galloz multitudinez paucitas Romanoz valuisset?
Quid aduersus Germanoz p̄ceritatez breuitas potuisset audere.
Hispanos quidez non tm̄ numero, sed etiaz virib⁹ corporum. nr̄is
prestuisse manifestuz est, Aphyroz dolis atq̄ diuitijs semp̄ impares
fuim⁹ Grecoz artibus prudētiaq̄ nos vinci nemo vnq̄ dubitauit,
sed aduersus hec om̄ia, pfuit Lyzonez solertem eligere. ius (vt ita
dixerim) armorū docere, quotidiano exercitio laborare, quecunq̄ in
acie euenire prelijs possent. om̄ia campestri meditatione p̄discere
et q̄tidiano exercitio roborare, seure in desides vindicando, Scia
enim rei bellicę dimidicādi nutrit audaciā, nemo facere metuit, qd̄
se bene didicisse cōfidit, et em̄ in certamine belloz exercitata paucis
tas ad victoriāz p̄mptior est. Rudis et indocta multitudo exposita

Liber Primus

semper ad cedē, hęc Uegeri^o. Ex quib^o cōstat, q^o si tāta diligentia in spūalibus bellis hoīes vterētur, quāta in corporalib^o vsi sunt. Romanani, quāq^{ue} sit hoīe diabolus, et lōgī tēpīs experientia, et ingenij pspiciencia, et mor^o velocitate pstantior, semper tū victores essem^o, nam q^o habet min^o a demonē nostra natura, suppleret de^o per grām, si nrāna viteret solertes industriā, Aristo. in Ethicis. In p̄tibus (inquit) scire ipm̄ par est, immo nihil, vti ho atq^{ue} exercere plurimū immo totus. Et ibidē p̄tra ignauos inuehit dicens. Sed pleriq^{ue} nō ita agūt vix ad disputatōes fabulasq^{ue} p̄uersi, putāt se optie philosophari, et gyotos imitari, q^{ue} s̄ba medicorū audiunt q̄dem diligēter, faciūt autē nihil ex his quę sibi p̄cepta sunt. Ut ergo illoz corporib^o non bene erit, q̄ ita curātur, ita nec illoz anim^o qui ita philosophātur

Que sunt arma spiritualia homini cum diabolo pugnatura

Ca. xviiij.

Apponaz militiā, belluz p̄suadeaz, et ad tyrociniū rudimenta sollicitez. Ad te reuertere, rōnez cōsule, et videbis hoc esse salutare cōsiliū. Putasne te inter hostiū castra victuz in pace. Animaduerge vbi sis, vbi cubes, in mūdo, in carne cōstitutę anime, quę quies, q̄ securitas, q̄ pax esse p̄t: Namoz esto visiōis beatissimi viri Antonij Abbatis, q̄ excessu mētis positi^o, vidit totū orbē laqueis impeditū. Tota scr̄ptura sacra ad arma clamāte, tibi p̄suades in pace viuere. Militia ē vita hoīs sup terrā dixit Job, ipsi sctōz principes apli, et ipsoz p̄mi Petrus et Paulus, et pugnādūz nobis esse, et pugnandi artes et armaturā docent. Petri^o em̄ inqt. Sobriū estote et vigilate in orōnibus, q̄a aduersari^o vester diabol^o tanq^{ue} leo rugiēs circuit, querēs quē deuoret, cui resistite fortes in fide. Ecce bellādum dicit, hostē ondit, piculuz nūciat, arma demōstrat sobrietatē, orōnez fidē. His armis, cū diabolo est, nō ferro nec funda dimicādūz, hostis em̄ q̄litas, docet armaturā aliter cū Gallis, aliter cū Parthis, aliter cū liberis, aliter cum seruis decernēdum. Propterea Pau. ad Ephe.

E i